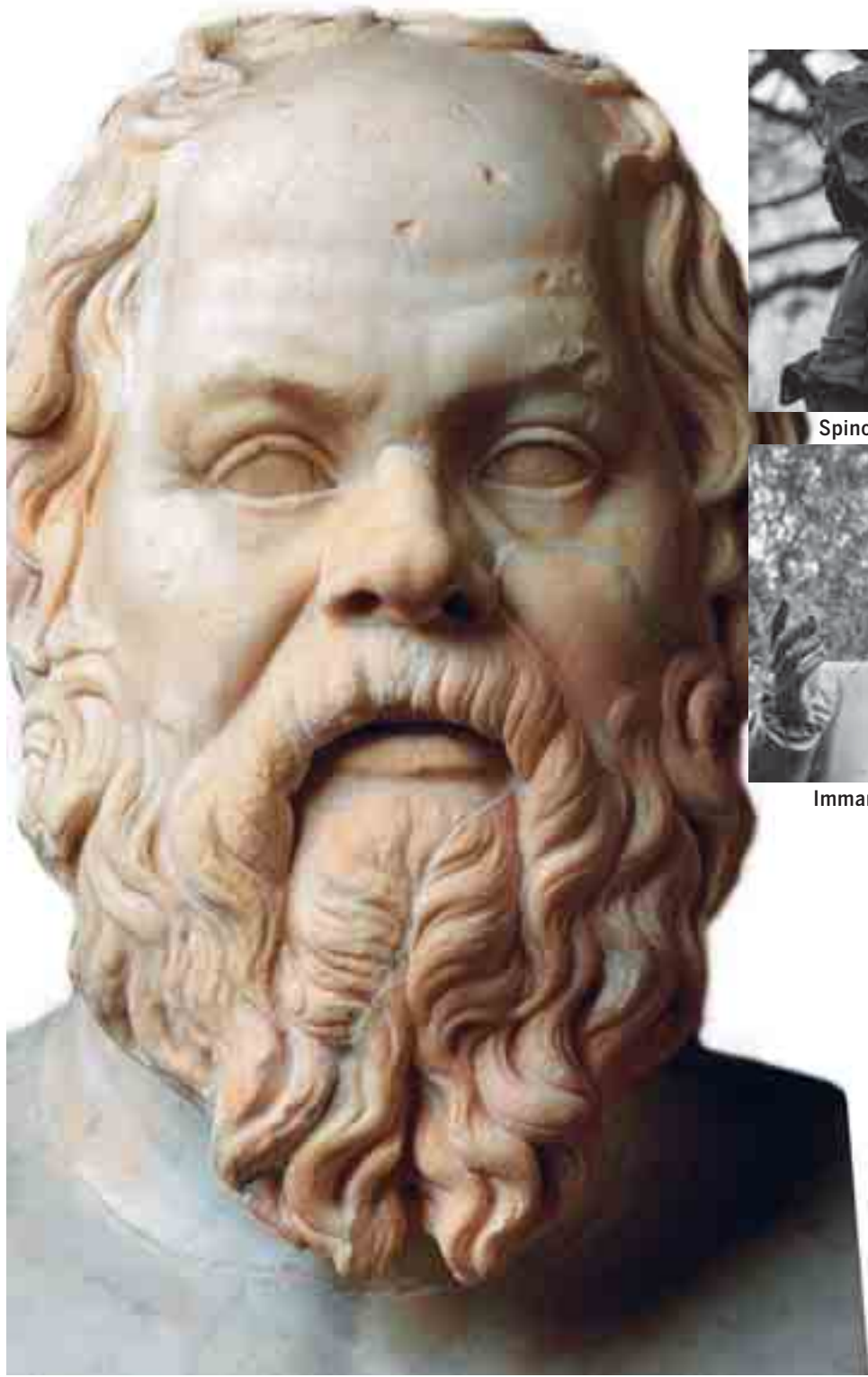

Socrates voor de klas

De Griekse filosoof Socrates: na 2.500 jaar nog steeds actueel. © Araldo de Luca/corbis

Spinoza. © hh

Immanuel Kant. © hh

Hoewel filosofie geldt als een belangrijk onderdeel van onze algemene vorming, zijn daarvan in ons onderwijs heel weinig sporen terug te vinden. 'De filosofische vragen die kinderen zich op jonge leeftijd spontaan stellen, worden nu op school vakkundig afgeleerd.'

VAN ONZE REDACTEUR
PIETER LESAFFER
BRUSSEL | 'Eigenlijk hoeven we niet bang te zijn voor de dood en wat erna komt. Misschien is het daar wel leuk.' Die bedenking komt uit de mond van een leerling van het derde leerjaar. En ei-

genlijk zegt die daarmee net hetzelfde als de klassieke filosoof Socrates zo'n 2.500 jaar eerder: 'Niemand weet iets van de dood, ook niet of die voor de mens niet juist het allerbeste is wat hem kan overkomen.' Het is een van de voorbeelden

waarmee het Vlaams netwerk voor eigentijds filosofieonderwijs wil aantonen dat filosofie geen wereldvreemde ivoren toren hoeft te zijn. Het netwerk heeft een pakket van vier boeken klaar om leerkrachten te helpen filosoferen met hun leerlingen. 'Onze bedoeling is om filosofie een volwaardige plaats in het onderwijs te geven,' zegt Willy Poppelmonde, een van de auteurs van de handboeken. 'Dat kan enerzijds door filosofie als apart vak uit te bouwen, zoals het hier en daar al gebeurt als keuzevak in het secundair onderwijs. Anderzijds willen we de leerkrachten helpen om filosofie in de bestaande vakken te integreren.' Dat 'binnensmokkelen' kan gebeuren in bijna alle vakken. Bijvoorbeeld in de wiskundeles kan er naar aanleiding van het getal nul een filosofisch gesprek op gang komen. 'Of de wiskundeleerling kan vragen of een konijn haar jongen kan tellen, en verder nadenken over het onderscheid tussen mens en dier.' In de les Nederlands zouden de leerlingen en hun leraar op zoek kunnen gaan naar antwoorden op vragen als: Kun je denken zon-

der taal? Zouden we andere mensen zijn zonder taal?

De filosofie stopt natuurlijk niet bij het stellen van de vraag. 'Filosofie is een werkwoord. Centraal staat de opbouw van een gedachtegang,' zegt Peter Visser, coördinator van het netwerk. 'Daarbij is de rol van de gespreksleider heel belangrijk. Die moet erop toezien dat het gesprek meer is dan een verzameling meningen. Filosoferen is voortbouwen op elkaars gedachten, samen denkwerk verrichten.'

Volgens Visser is het daarom aangeraden dat leraars die gespreksleider willen zijn, op zijn minst de basiskennis van het filosofisch erfgoed kennen. 'Het is goed om de link te maken met het gedachtegoed dat in de loop van de geschiedenis is opgebouwd.'

Maar verder zijn volgens Peter Visser geen grote diploma's nodig om met kinderen en jongeren te filosoferen. 'Minstens even belangrijk als een goede basiskennis is dat je als leraar in staat bent om te vertrekken vanuit de leefwereld van de kinderen, zodat je ze kunt raken en op weg zetten. Het ultieme doel is dat je als gespreksleider je stoel achteruit kunt schuiven omdat het gesprek tussen de leerlingen vanzelf gebeurt.'

In het Vlaamse onderwijs gebeurt dat nu allemaal veel te weinig, aldus het Vlaams netwerk voor eigentijds filosofieonderwijs. De Vlaamse leerlingen zijn dan wel wereldkampioenen in wiskunde, in vergelijking met onze buurlanden hebben ze van filosofieonderwijs geen kaas gegeten.

'Veel leerkrachten vinden het tijdverlies om tijdens de lessen te reflecteren. Ze vinden dat vragen in de eerste plaats nuttig moeten zijn, dat ze moeten bijdragen tot de kennisoverdracht,' zegt Willy Poppelmonde. 'Dat heeft veel te maken met de leraaropleiding, waar de toekomstige leraars weinig voeling met filosofie en filosoferen meekrijgen. Ook de levensbeschouwelijke geschiedenis van ons onderwijs speelt ons parten. De godsdienstige vakken zijn altijd heel belangrijk geweest, waardoor filosofie als vak nooit op de voorgrond is gekomen. Een ontbrekende reflex, want filosofie als vak zou de eigenheid van de levensbeschouwelijke vakken net versterken.'

'Wat zit er achter de wolken?' praktijkboek om te filosoferen met kinderen van 5 tot 12 jaar (29 euro). 'Wat had je gedacht?' praktijkboek om binnen bestaande vakken in het secundair onderwijs te filosoferen (25 euro).

'Sofia, mijn lief', handboek voor filosofie als apart vak in hoogste jaren secundair onderwijs (25 euro; aansluitend leerlingenboek 14,50 euro).

'Klassevol filosoferen', ondersteuning en achtergrond voor leerkrachten en andere geïnteresseerden (19 euro).

De boeken zijn uitgegeven bij Wolters Plantyn.

ONLINE
www.filosoferen.eu

DE FAVORIETE LERAAR VAN

CAROLINE GENNEZ

© pn

Bekentenis over valse kaart

'Ik ben een typische vrouw: enorm slecht in oriëntatie en het lezen van blinde kaarten. Toch was ik een grote fan van **Georges Tibau**, mijn leraar aardrijkskunde aan het Heilig Graf in Sint-Truiden, een strenge meisjesschool. De school stond bekend als een kennismachine, maar ik vond het ook een goede voorbereiding op het echte leven. We leerden er discussiëren en onze interesses werden stevig gestimuleerd.'

'Tibau was een van de weinige mannelijke leerkrachten. Ik dacht vaak: ocharm toch, tussen al die vrouwen! Zijn manier van lesgeven was helemaal anders dan die van de leraressen die we gewend waren. Hij behandelde ons niet als leerlingen maar als zijn kameraden, en dwong zo gezag af.'

'Aardrijkskunde deed ik niet graag, maar het was inspirerend om het van hem te krijgen. Hij behandelde zijn eenuursvak met veel sérieux. Gelukkig ging hij daar niet te ver in. Op de juiste momenten kregen zijn verhalen een kwinkslag of een link naar de wereld. Hij hield van interactie en trok graag discussies op gang. Je kon tijdens zijn les niet zomaar passief achteruitzakken en wegdromen.'

'Op een keer moesten we reliëfkaarten inkleuren als huiswerk en opsturen naar hem thuis. Ik vond dat als zestienjarige een kinderachtig en belachelijk werkje, dus ik deed het niet. Achteraf in de klas bleek er een kaart zonder naam in zijn bus te zijn gevallen. Ik heb me die kaart toen vlug toegeëigend en heb goede punten gekregen. Mijn excuses daarvoor, meneer Tibau.'

'Ik loop hem en zijn kinderen nog geregeld tegen het lijf, omdat we beiden hevige supporter zijn van STVV, de voetbalclub van Sint-Truiden. Als onze club weer eens verloren heeft, treuren we samen over de degradatie van het voetbal. Maar ondanks die vele rouwgevoelens blijven we de club eeuwig trouw.' (Ist)

In deze reeks brengt wekelijks iemand hulde aan een van zijn leerkrachten. Op de website kunt u hetzelfde doen:

ONLINE
www.standaard.be/uwfavoriet

Caroline Genez (32) is voorzitter van de SPA.

De minuut van Reynebeau:
De zakenlunch

Kijk nu op www.standaard.be